

Infra-alan työmaamittauksen ja laadun digitaalisuus

Geotrim Oy

Kari Immonen

Kari.immonen@geotrim.fi

Rakennustyömaiden työnjohdon digitaitojen vahvistaminen (DigiMestari) ESR -hanke
Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

DigiMestari

Sisältö

- Paikannusjärjestelmät
  - Takymetri
  - GNSS
  - IS käyttö
  - IMU ja muut teknologiat
- Työmaamittauksen digitaalisuus
  - Mittalaitteiden käyttö työmaalla
  - Suunnitelman käyttö
- Drone tiedonkeruussa
  - Käyttöesimerkkejä
- Laserkeilaus ja pistepilvet
  - Staattinen ja liikkuva
  - Pistepilven käsittely

Paikannusjärjestelmät

Rakennustyömaiden työnjohdon digitaitojen vahvistaminen (DigiMestari) ESR -hanke
Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Paikannusjärjestelmät- Takymetri

- Elektro-optiset sensorit
- Integroitu laserkeilaus
- Tyypillinen tarkkuus 1-3 mm @ 1000m
- Käytetään esim tarkkuutta vaativissa mittauksissa ja tiehöylän paikantamisessa

Kuva: Geotrim / Trimble Navigation Ltd

Takymetri - toimintaperiaate

- Takymetrin osat

Kuva: Geotrim verkkokoulutus

Takymetrikalusto

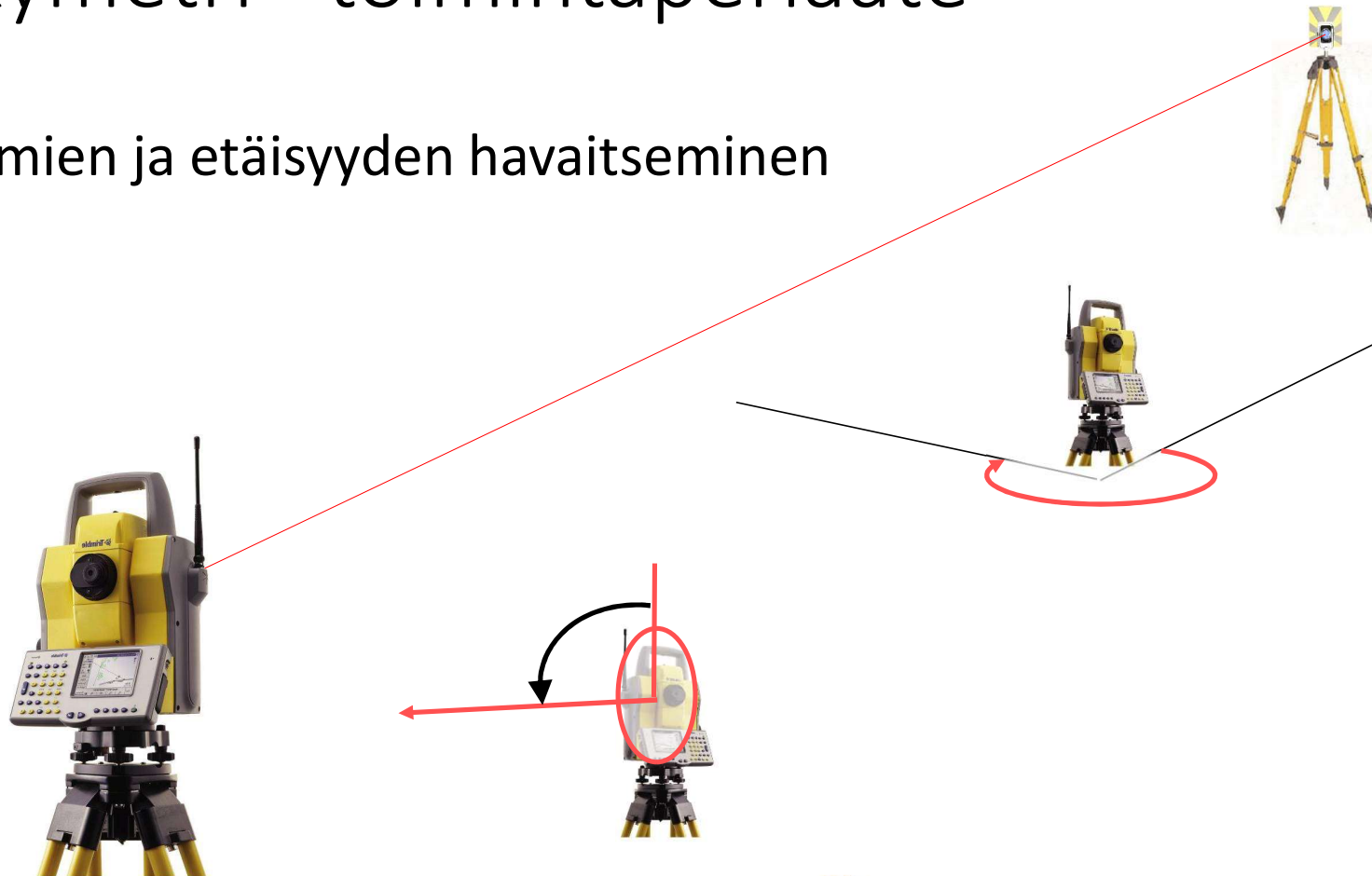
- Tyypillinen kokoonpano

Kuva: Geotrim verkkokoulutus

Takymetri - toimintaperiaate

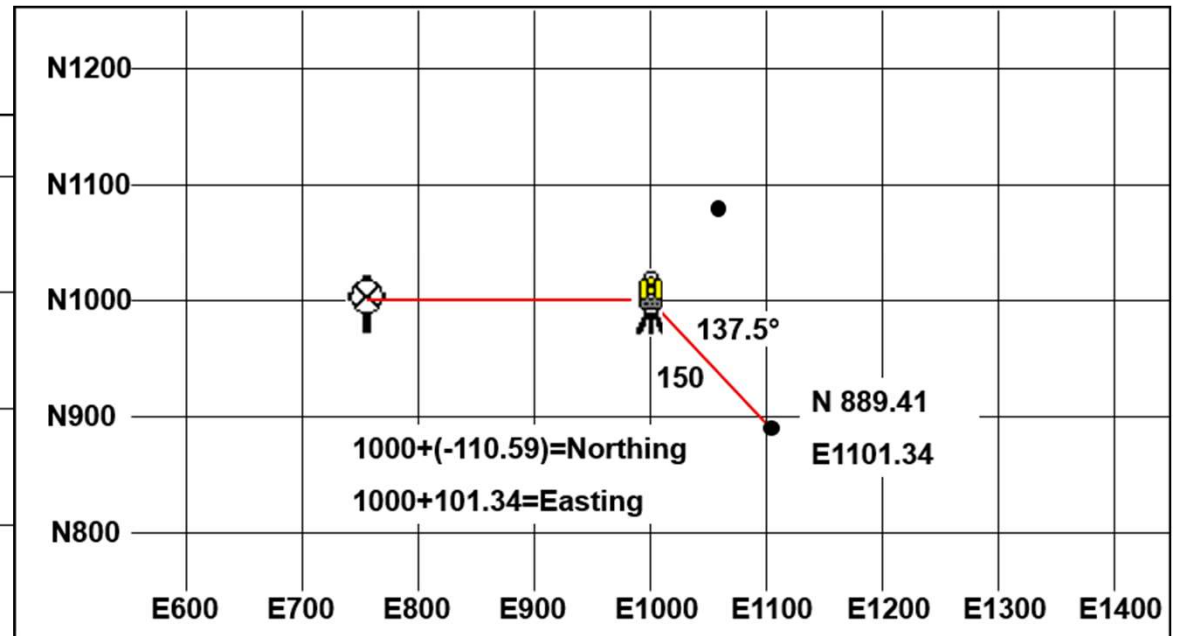
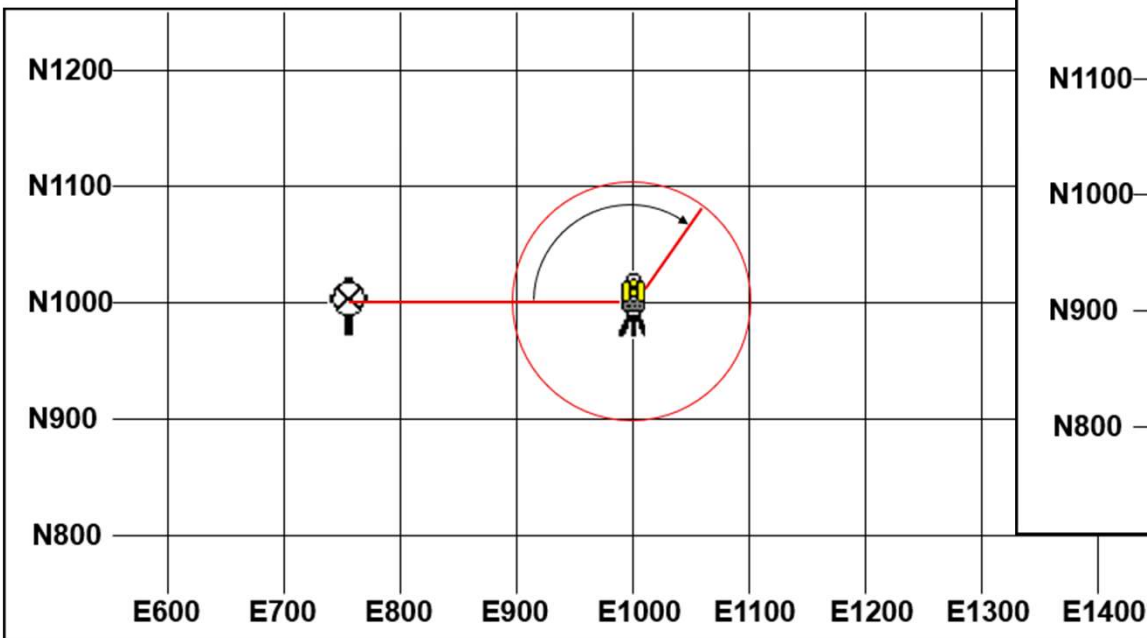
- Kulmien ja etäisyyden havaitseminen

Kuva: Trimble Navigation Ltd

Takymetri - toimintaperiaate

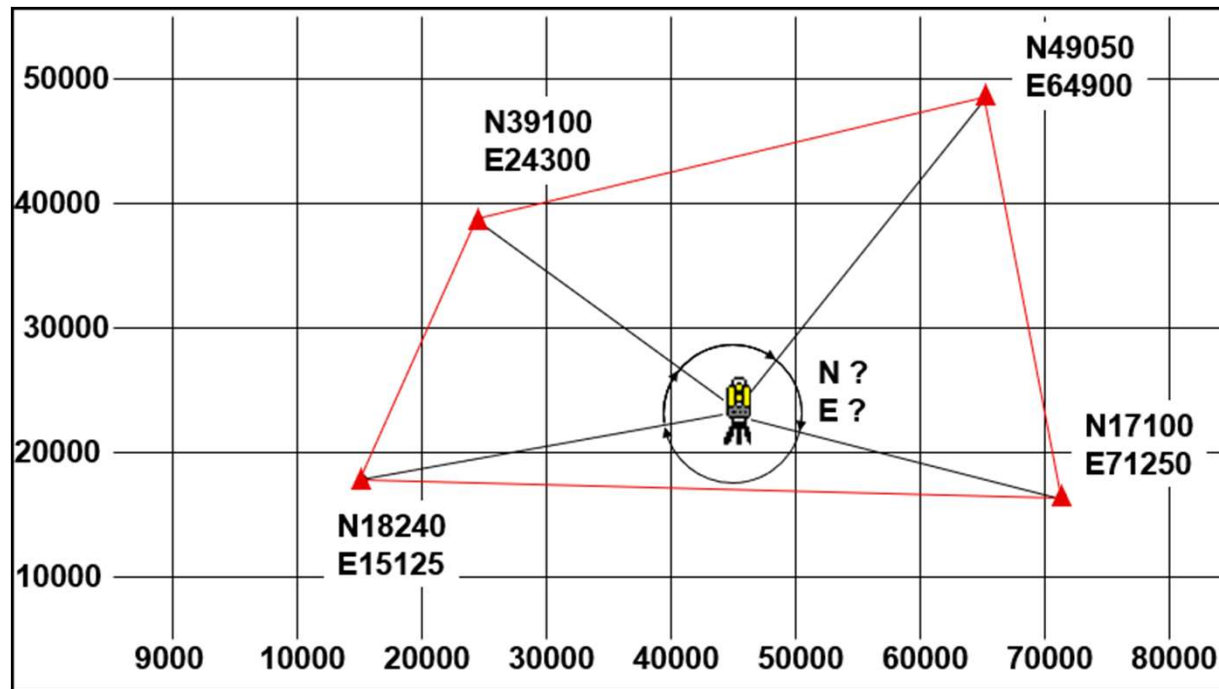
- Koordinaattien laskenta em havainnoilla

Kuva: Geotrim / Trimble Navigation Ltd

Takymetri - toimintaperiaate

- Vapaa kojeasema

Kuva: Geotrim / Trimble Navigation Ltd

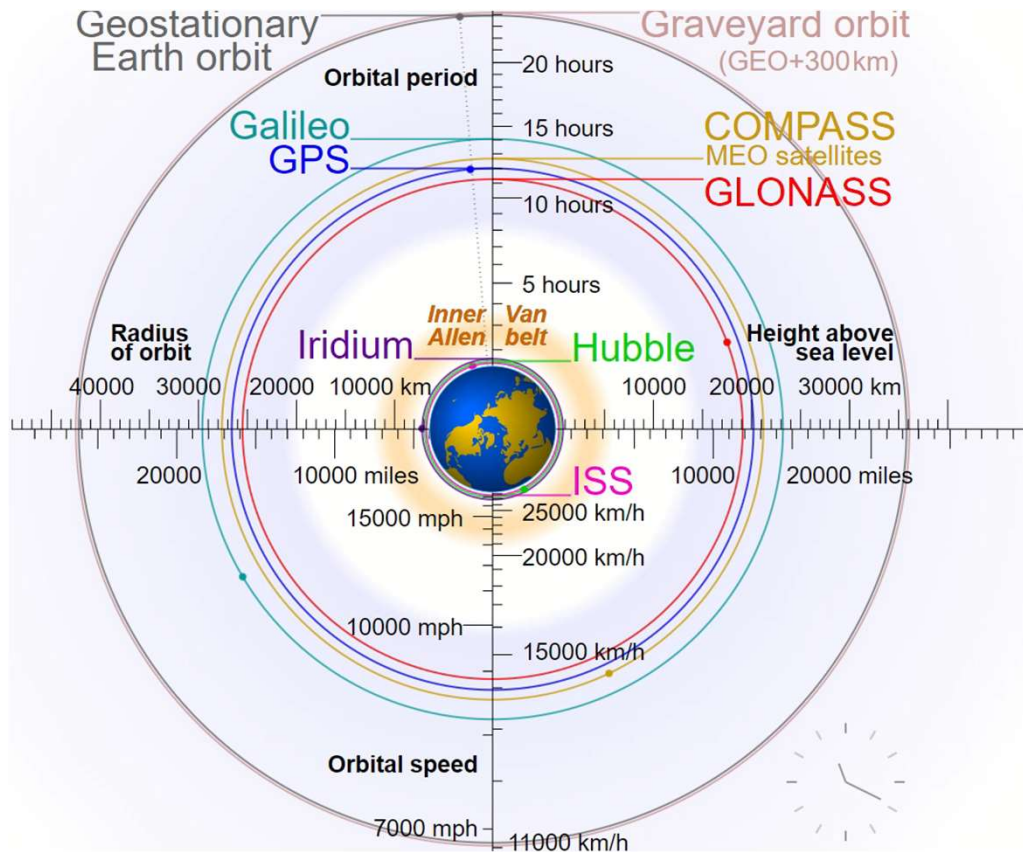
Paikannusjärjestelmät - GNSS

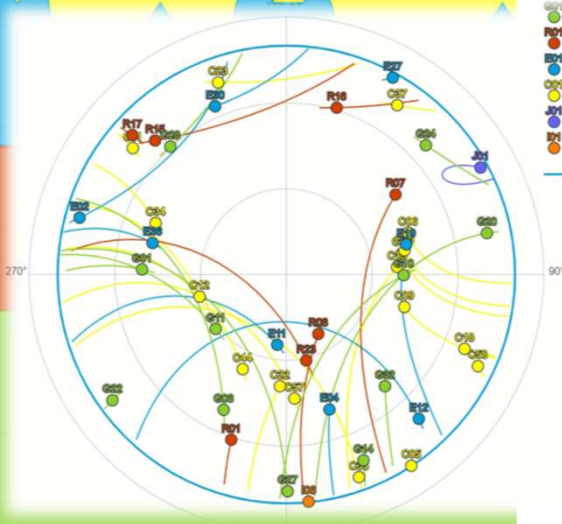
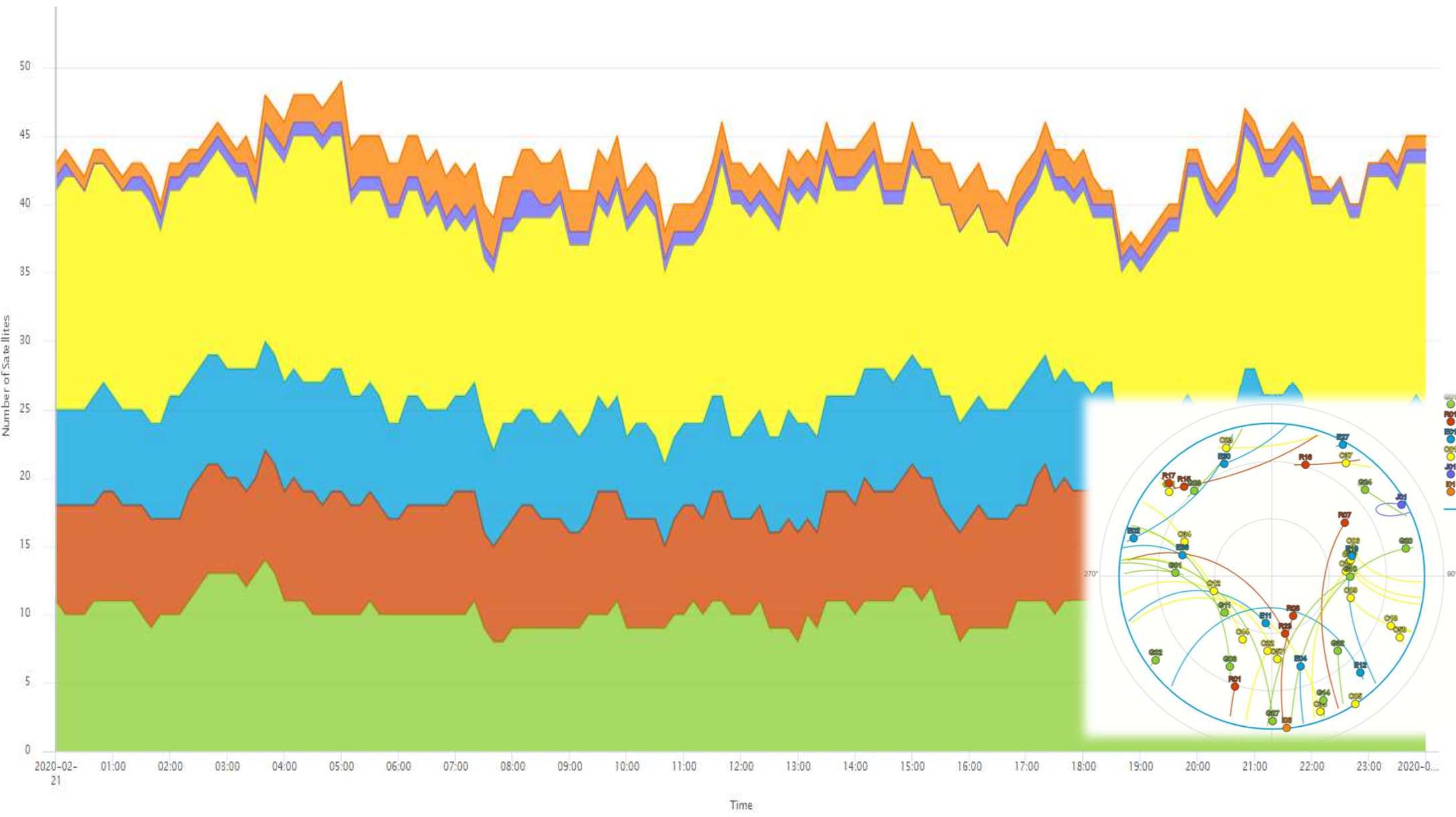
Rakennustyömaiden työnjohdon digitaitojen vahvistaminen (DigiMestari) ESR -hanke
Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

DigiMestari

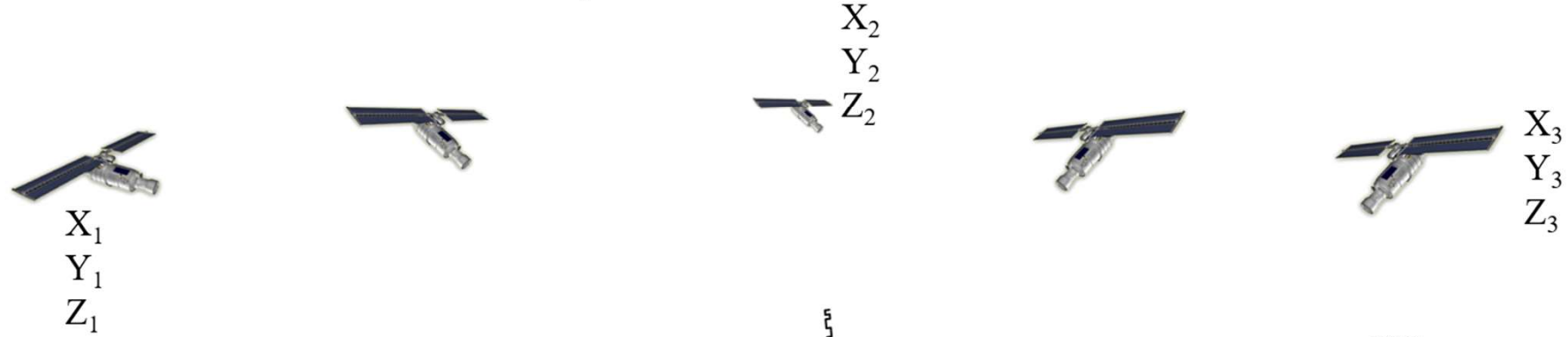
Paikannussatelliitteja taivaalla

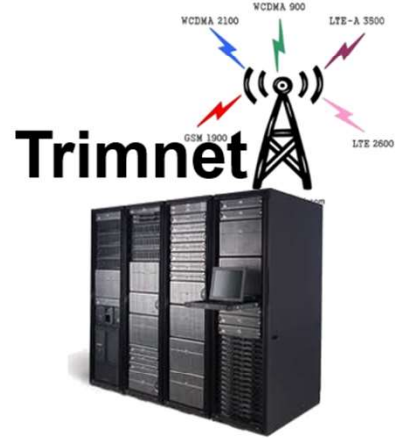
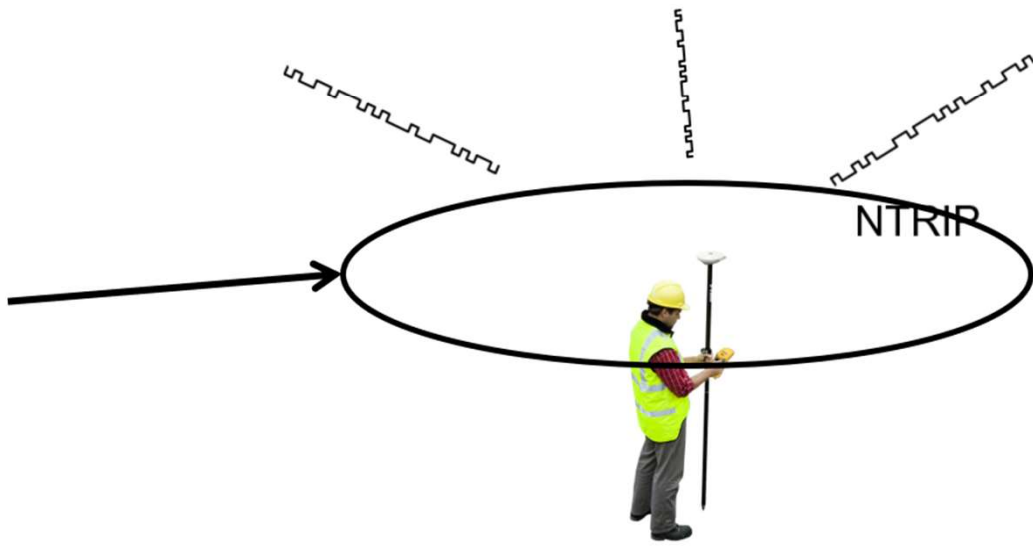
- Paikannussatelliittien seuranta
- GPS
- Glonass
- Galileo
- Beidou

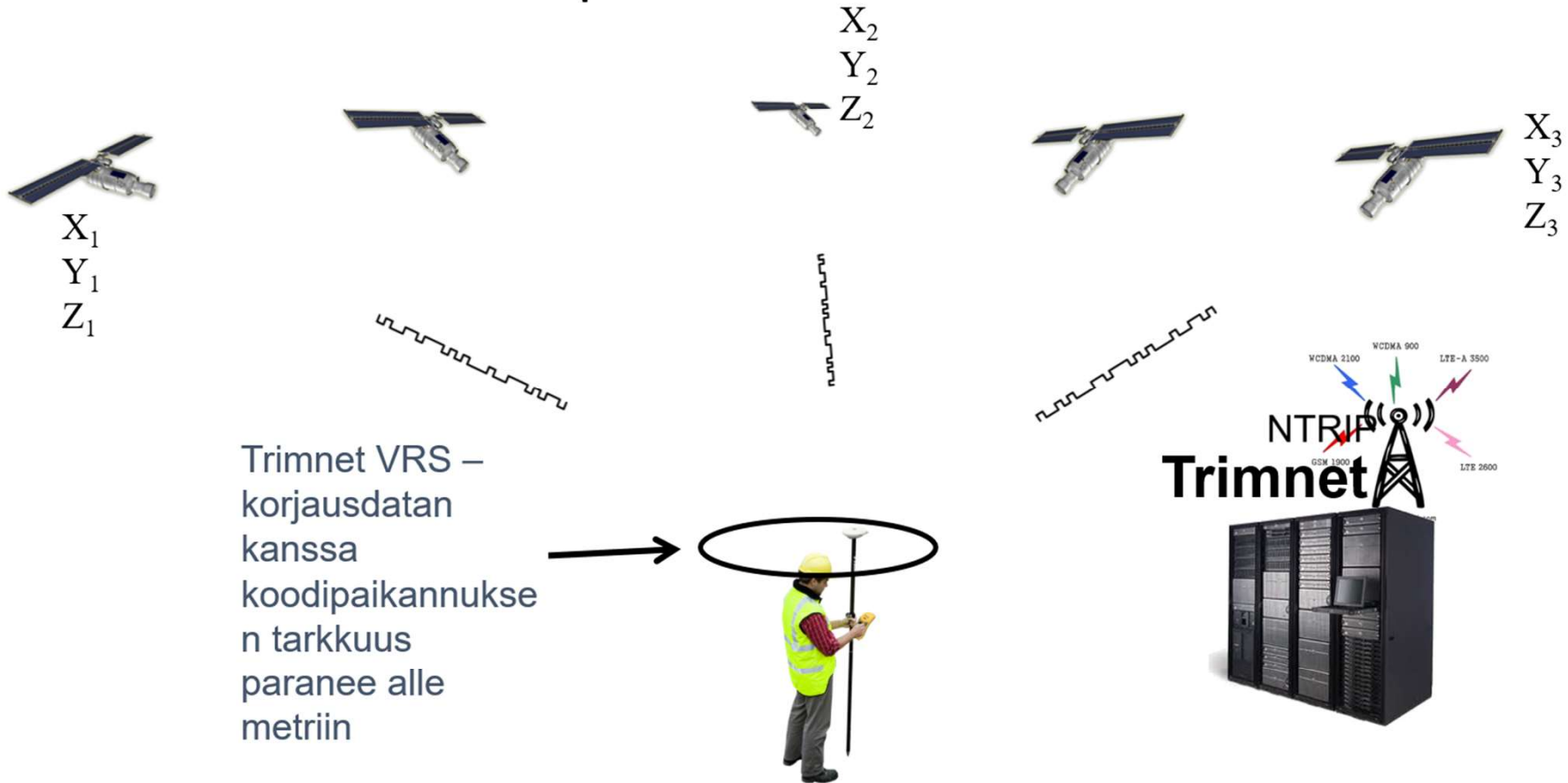
GNSS – toimintaperiaate - RTK

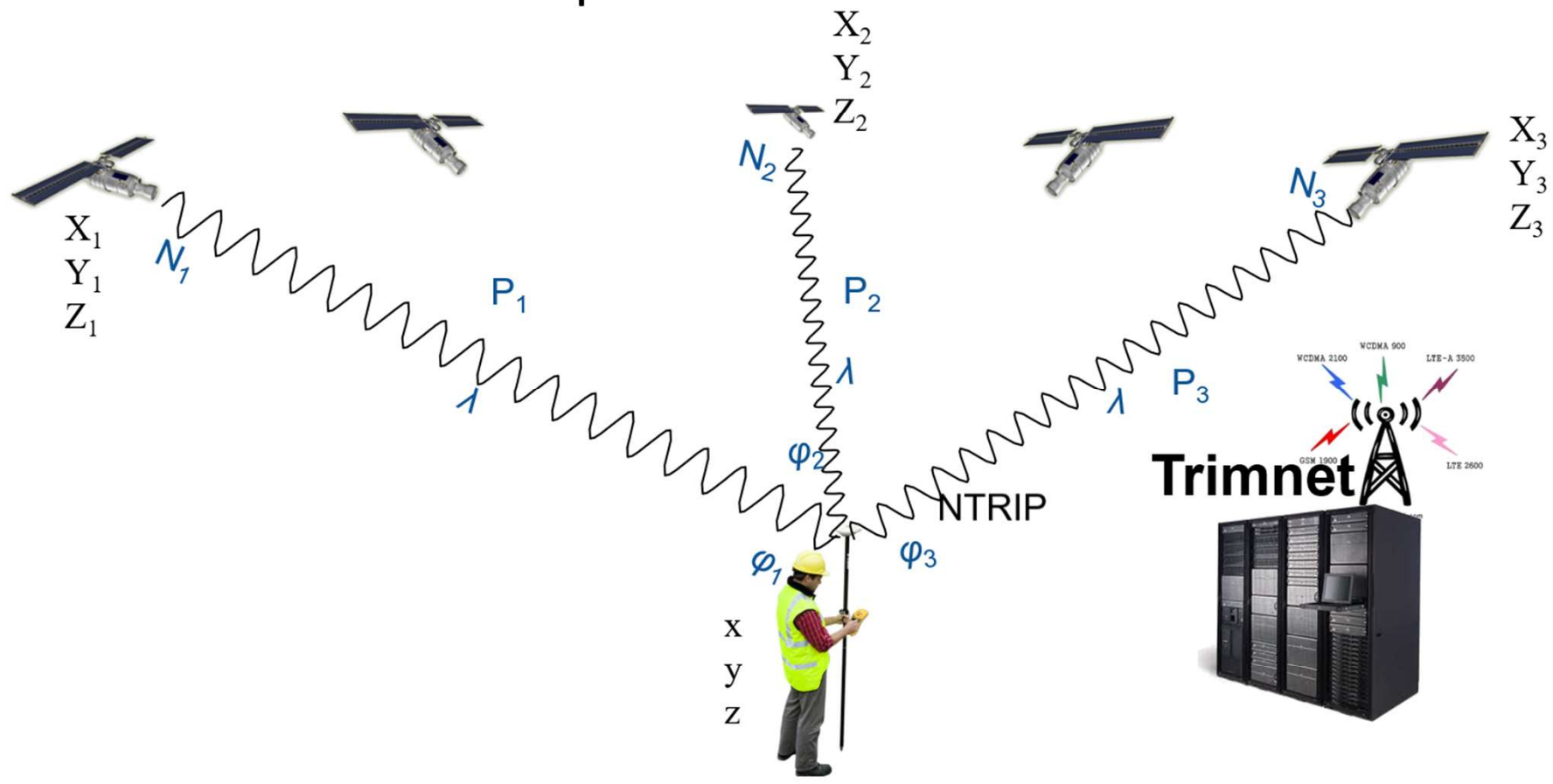
Kun käytössä on vähintään neljä satelliittia, saadaan koodihavaintoihin perustuva xyz – sijainti 5-10 m tarkkuudella

GNSS – toimintaperiaate - RTK

GNSS – toimintaperiaate - RTK

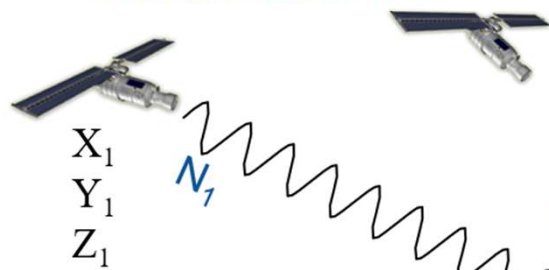
$$P \equiv \lambda \left(\frac{\varphi}{2 \cdot \pi} + N \right) = \sqrt{(x - X)^2 + (y - Y)^2 + (z - Z)^2} + c(\Delta t - \Delta T) + \dots$$

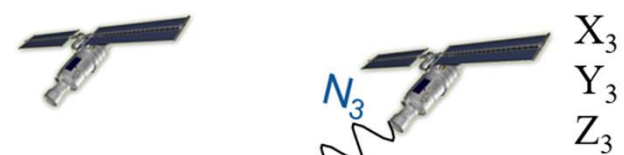
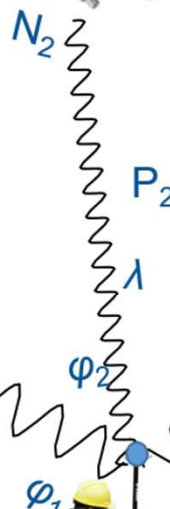
GNSS – toimintaperiaate - RTK

Virhettä satelliittien koordinaateissa

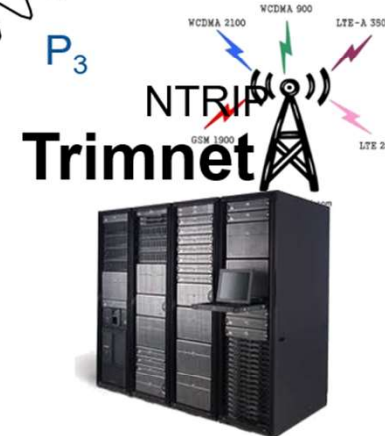
Virhettä satelliittien kellovirheissä

X₂
Y₂
Z₂

Virhettä rataparametreissa

Ilmakehä aiheuttaa virhettä:

- Troposfääri
- Ionosfääri

Virheet eri lähteistä

RTK H:0.003m V:0.005m

x
y
z

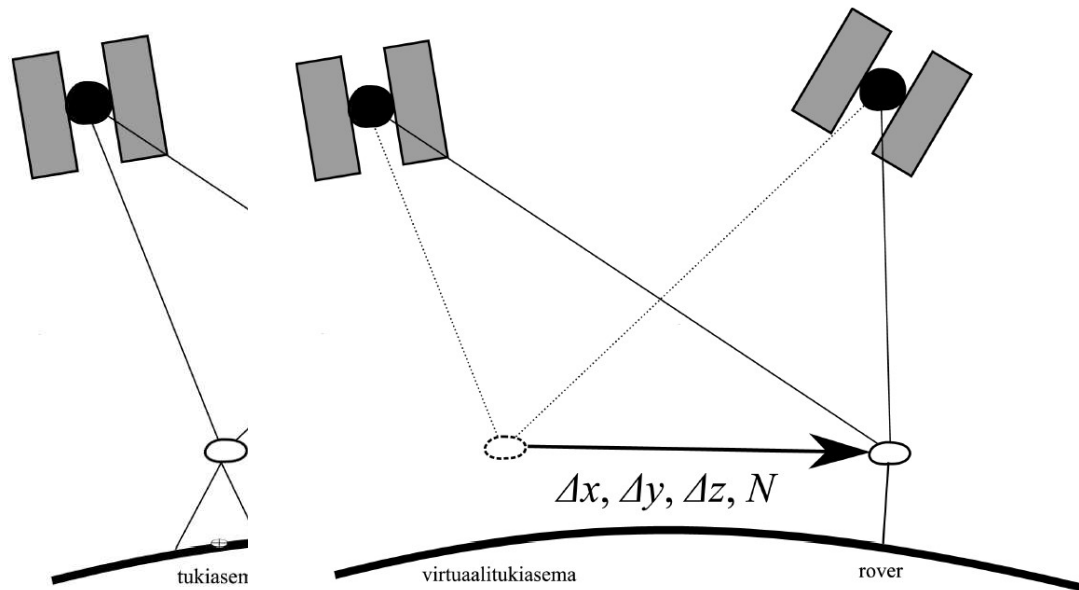
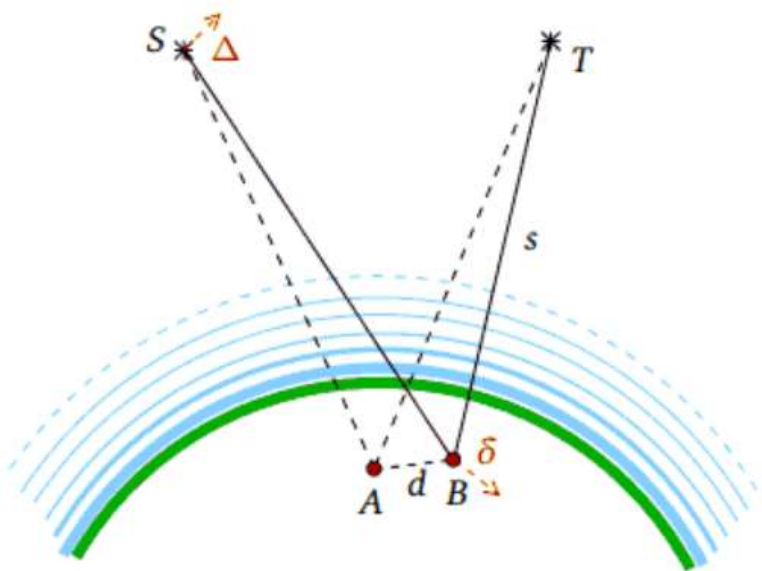
$$P \equiv \lambda \left(\frac{\varphi}{2 \cdot \pi} + N \right) = \sqrt{(x - X)^2 + (y - Y)^2 + (z - Z)^2} + c(\Delta t - \Delta T) + \dots$$

AB University of applied Sciences

Cm-tarkka satelliittimittaus

- Erotushavainnot: moni virhelähde pienenee, mutta sijainti ei ole absoluuttinen vaan suhteellinen

Paikannusjärjestelmät - GNSS

- Käyttösovelluksia
- GNSS - RTK
- DGNS
- Autonominen

Koneautomaatio, infra

Teknologioiden yhdistäminen

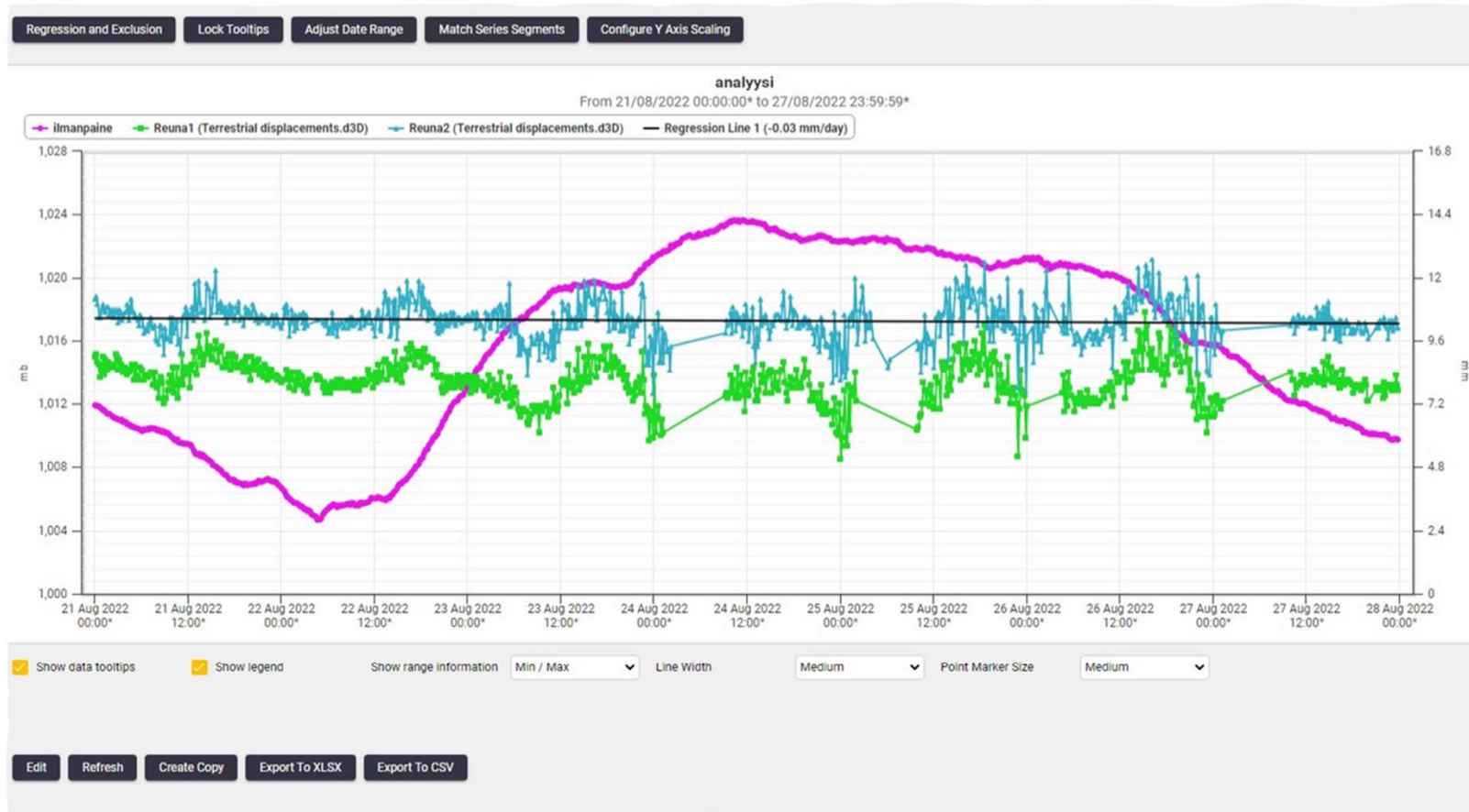
Erikoissovelluksia

Rakennustyömaiden työnjohdon digitaitojen vahvistaminen (DigiMestari) ESR -hanke
Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

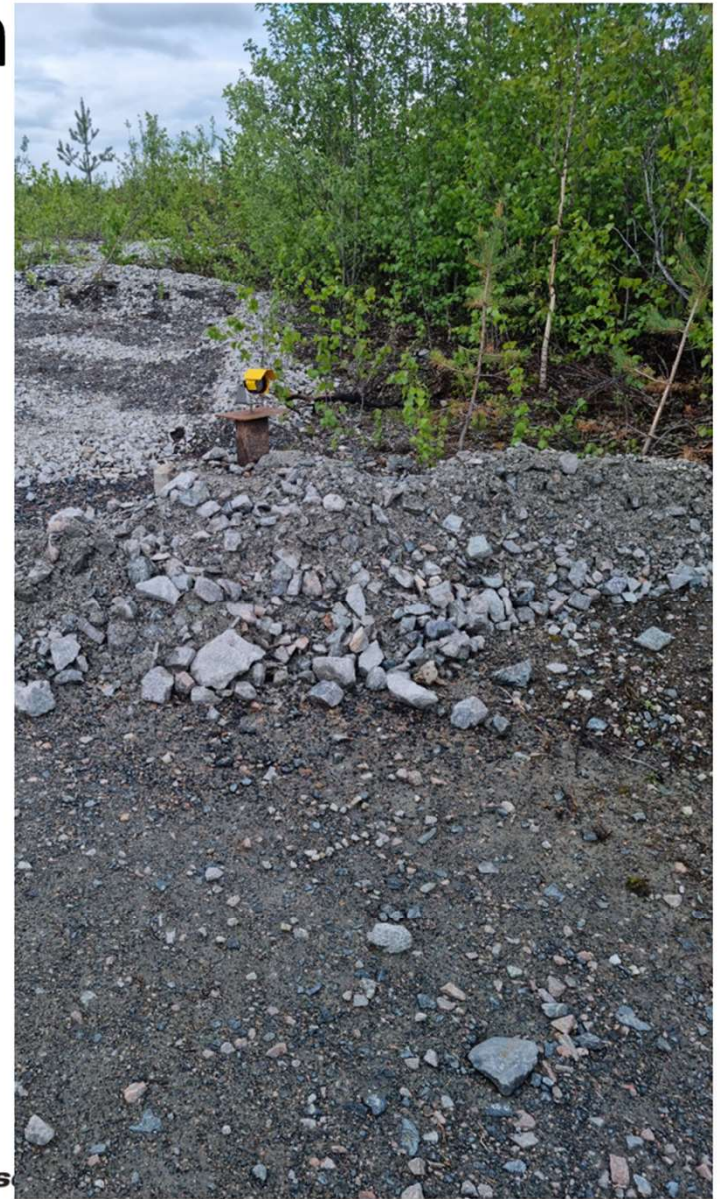
Kohteiden sijainnin ja muodonmuutosten valvonta

Kuvat: Geotrim / Trimble 4DControl

Kuvat: Geotrim / Trimble 4DControl

IMU ja muut teknologiat

Inertial Technology in track survey

IMU technology

- 6-axis for rotation and linear move
- MEMS (micro electrical-mechanical)
- FOG (fiber-optic gyro)
- RLG (ring laser gyro)

Compensating IMU trajectory drift

- IMS trajectory is in constant drift depending on time
- Lateral/vertical shift of 2mm @ 130 meters
- Referencing every 60 - 300 meters

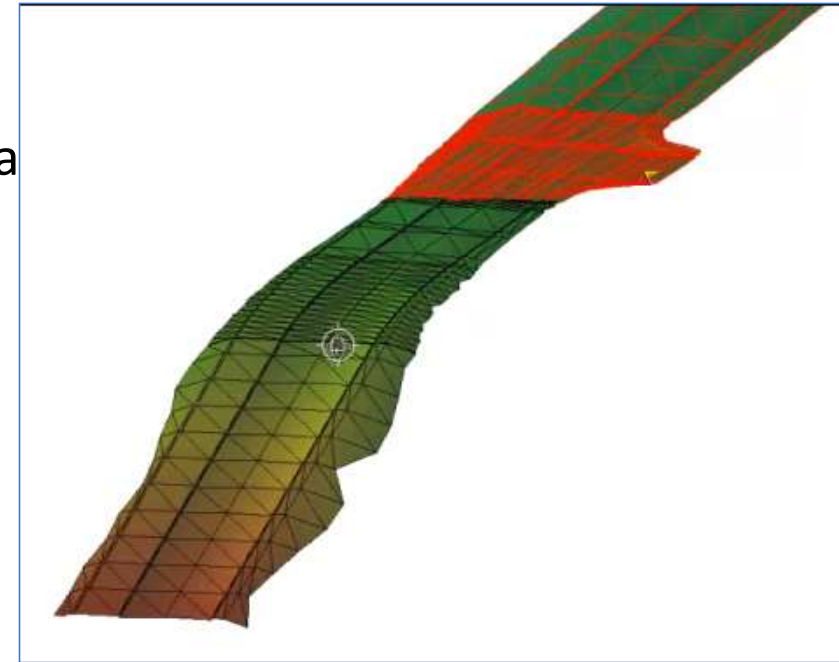
Kuva: Trimble Railway GmbH

Mittalaitteiden käyttö työmaalla

- Tien rakentaminen ja ylläpito
- Radan rakentaminen ja ylläpito
- Laadunvalvonta
- Monitorointi

Suunnitelma - Inframalli

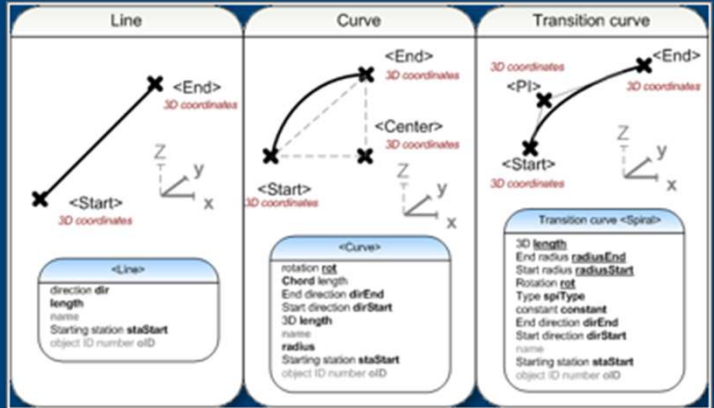
- Tyypillisesti xml tiedosto (LandXML)
  - Malli valmiiksi esim ETRS-GK25 N2000 koordinaa
- Kansainvälinen LandXML määrittely
- Paikallinen Inframodel4 xml määrittely,
- <https://buildingsmart.fi/infra/inframodel/>
- Kehitteillä IFC Infra, IFC Road, IFC Rail

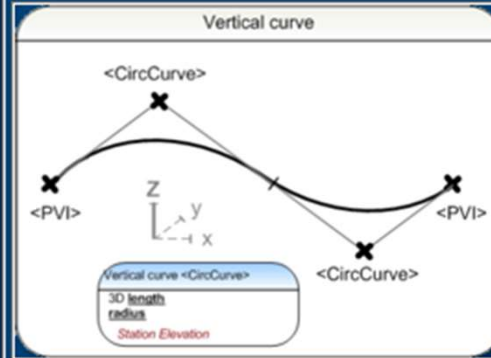
Inframodel LandXML elementit

Supported geometry element types

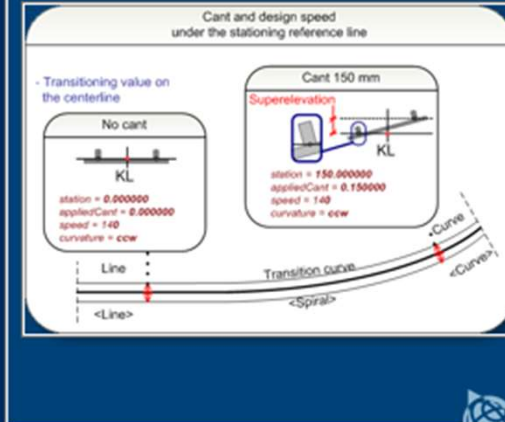
- HA elements: lines, curves, spirals (clothoid, biquadratic, cubic)

- VA elements: lines, curves

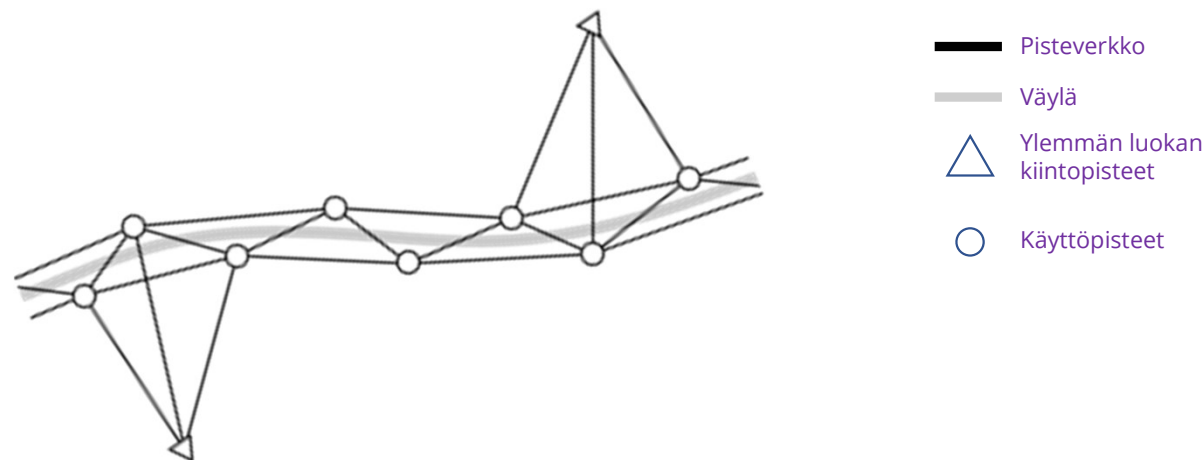

- CANT elements: linear, biquadratic and cubic ramps

Mittausperusta

- ”Mittausperustalla tarkoitetaan pitkin ratalinjaa rakennettua kiintopisteverkkoa, jossa kiintopisteiden sijainnit tunnetaan tarkasti ja luotettavasti käytössä olevassa vertausjärjestelmässä (esim. European Terrestrial Reference System 1989 N2000)”

- Tie- ja ratahankkeiden maastotiedot – Mittausohje
- https://ava.vaylapilvi.fi/ava/Julkaisut/Liikennevirasto/lo_2017-18_maastotiedot_mittausohje_web.pdf
- Tasorunkomittaus (JHS184)
- Korkeusmittaus
- Laskenta ”pienimmän neliösumman virheyhtälötasoituksena
- Pisteverkon saneerauksessa omat speksit, kts Mittausohje sivut 18-19

Droonit tiedonkeruussa

Rakennustyömaiden työnjohdon digitaitojen vahvistaminen (DigiMestari) ESR -hanke
Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

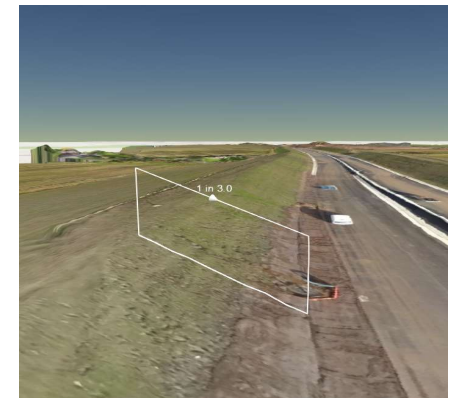
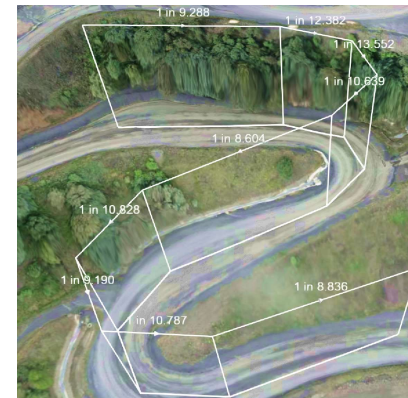
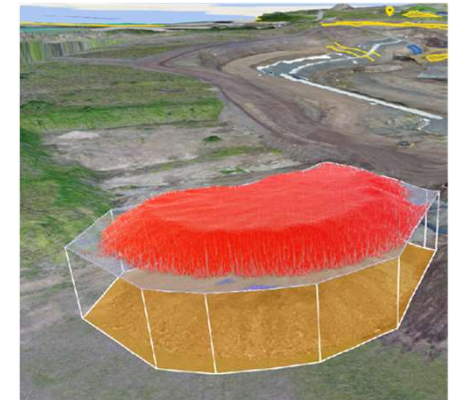
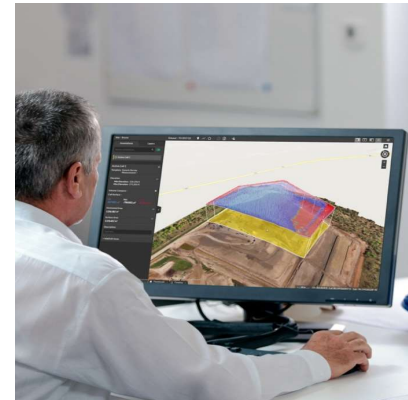
Dronetekniikka infraprojekteissa

- **UAV-tekniikka soveltuu hyvin infraprojekteihin**
  - Suljettu ympäristö
  - Avoin maasto
  - Esteetön näkyvyys
  - Ei metsää tai aluskasvillisuutta
  - Kovat pinnat
  - Hyvä tekstuuri
  - Kooltaan usein ideaalisia

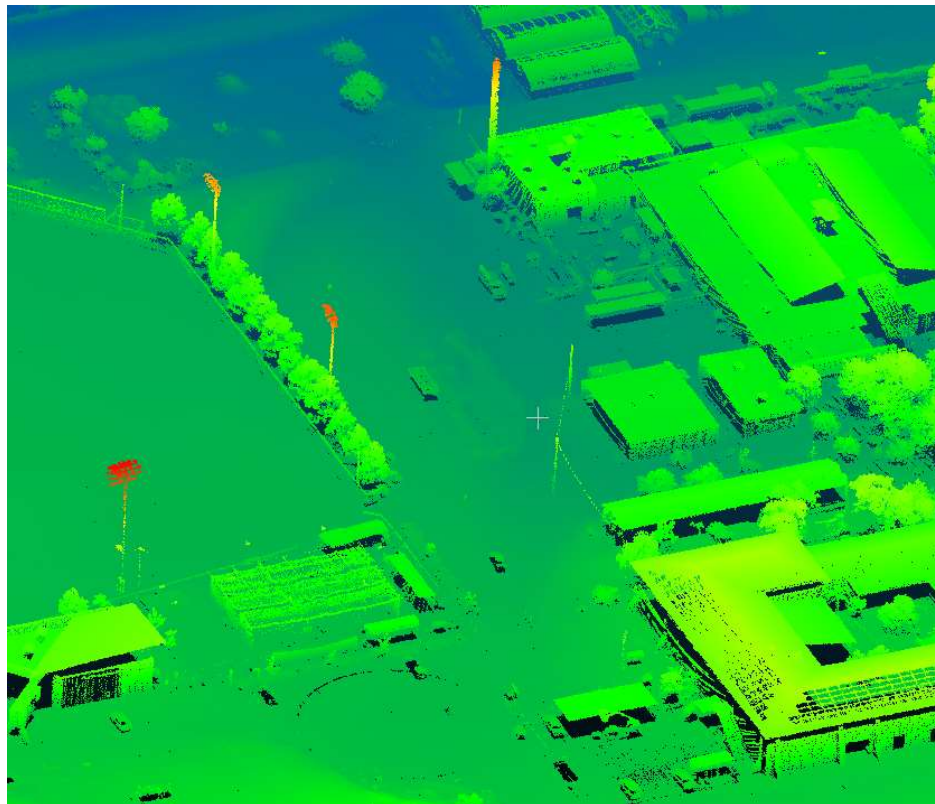

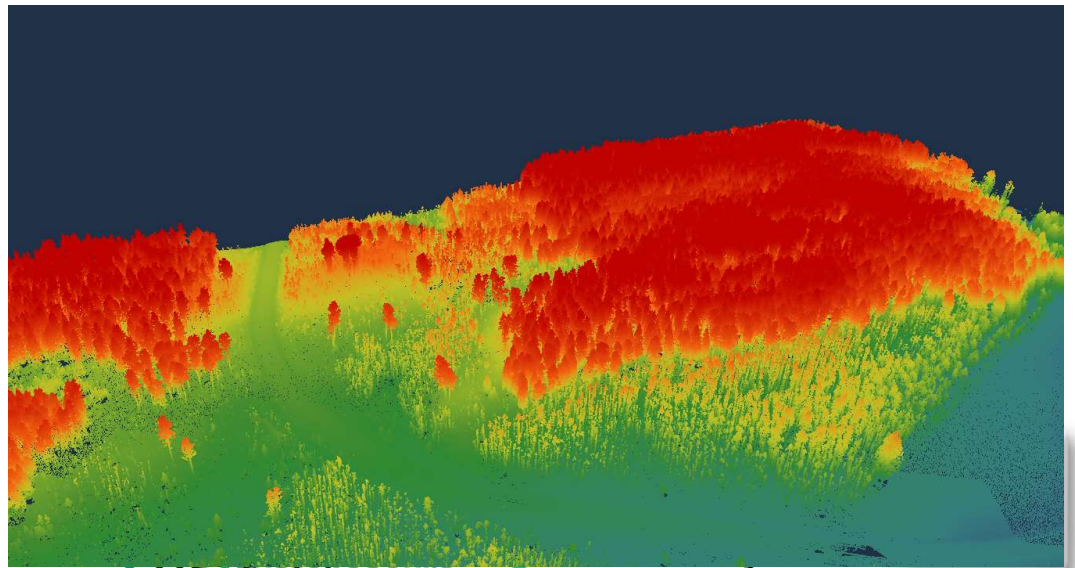
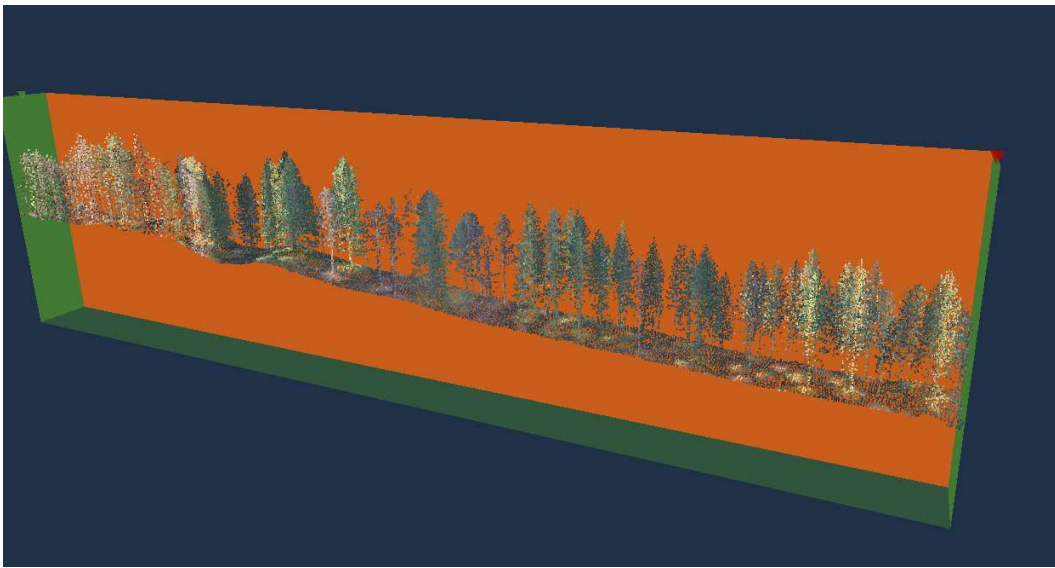
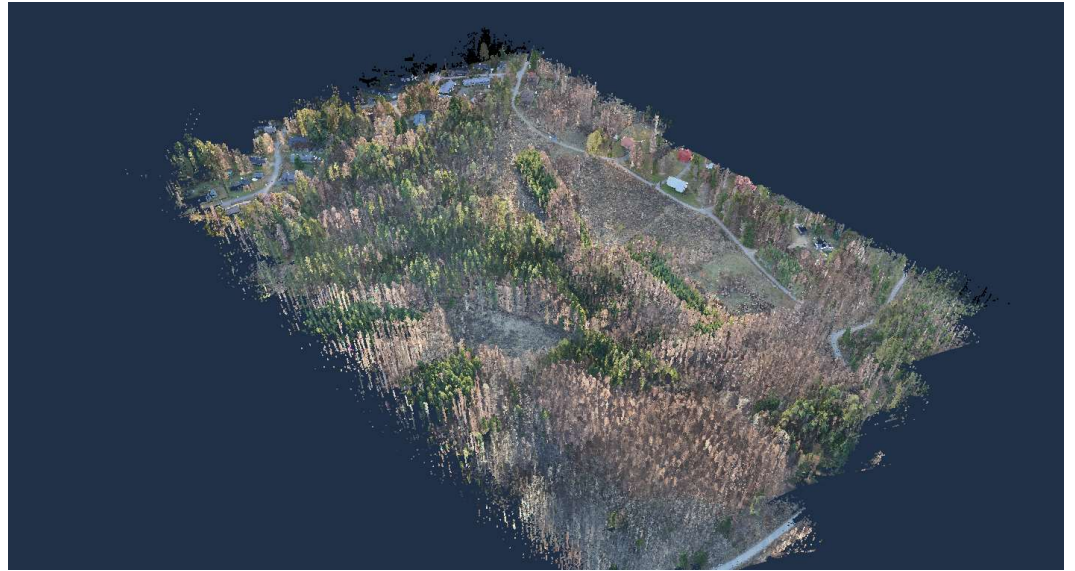
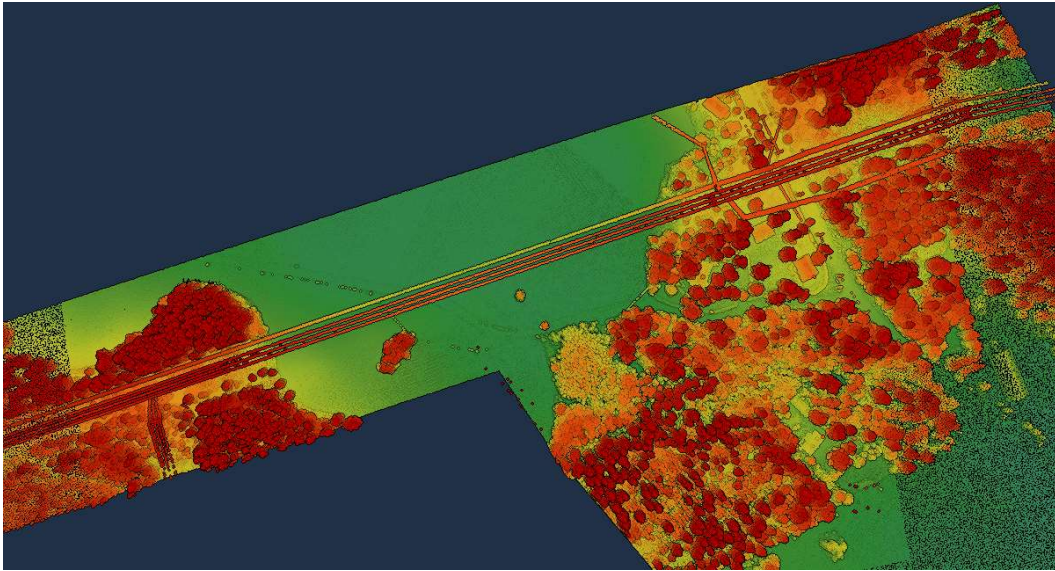
Mihin dronetekniikkaa voidaan hyödyntää infratyömaalla?

- Lähtötietojen keruu
- Työmaan dokumentointi
- Tarkastelu aikajanalla
- Rakentamisen etenemisen seuranta
- Kiistatilanteiden ratkaiseminen
- Massat/tilavuudet
- Louhinta/massanvaihto/maa-aineskasat/maantäyttö
- Tarkkeet
- Toteuman seuranta
- Turvallisuus

UAV-pistepilvi ja valokuva

Laserkeilaus ja pistepilvet

Rakennustyömaiden työnjohdon digitaitojen vahvistaminen (DigiMestari) ESR -hanke
Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Pistepilveä tuottavat tiedonkeruuteknologiat

Ominaisuus	Maalaserkeilaus	Käsilaserkeilaus	Mobiililaserkeilaus	UAV	Ilmalaserkeilaus
Pistetiheys	>10 000 pts/m ²	>5 000 pts/m ²	>500 pts/m ²	>100 pts/m ²	1-10 pts/m ²
Tarkkuus	1-5 mm	1-3 cm	2-5 cm	2-5 cm	5-10 cm
Alue	< 1000 m ²	< 1000 m ²	+ 100 km	+ 1 km ²	+ 100 km ²
Hinta	€	€	€€€	€€	€€€€

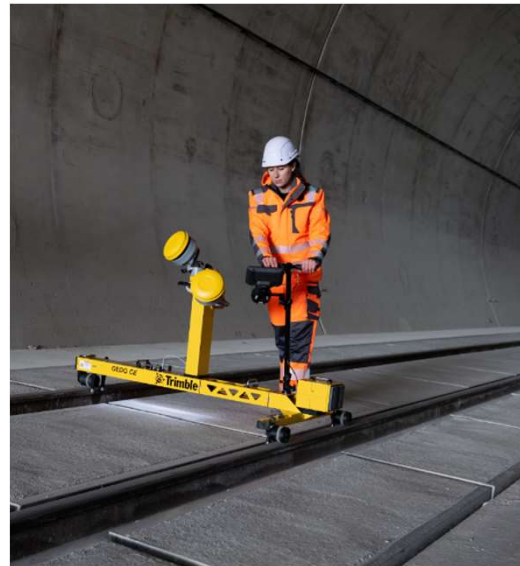

Kuva: Geotrim / Trimble Navigation Ltd

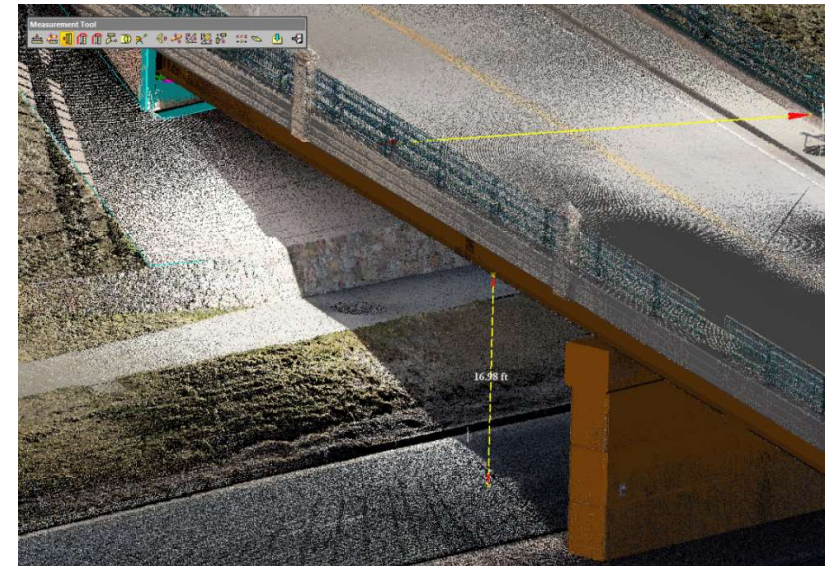
Paikannusteknologia- Laserkeilaus

Kuva: Geotrim / Trimble Navigation Ltd

Staattinen laserkeilaus

- Nopea tiedonkeruu
- Kattava ja yksityiskohtainen sisältö
- Eliminoi tarpeen uudelleenmittauksiin

Liikkuva laserkeilaus

- Mobiilisti tuotettu pistepilvi- ja kuva-aineisto
- Katukäytävät ja muut väylämäiset kohteet
- Katujen kuntotietojen ylläpito
- Katuvarusteiden inventointi ja tiedon ylläpito

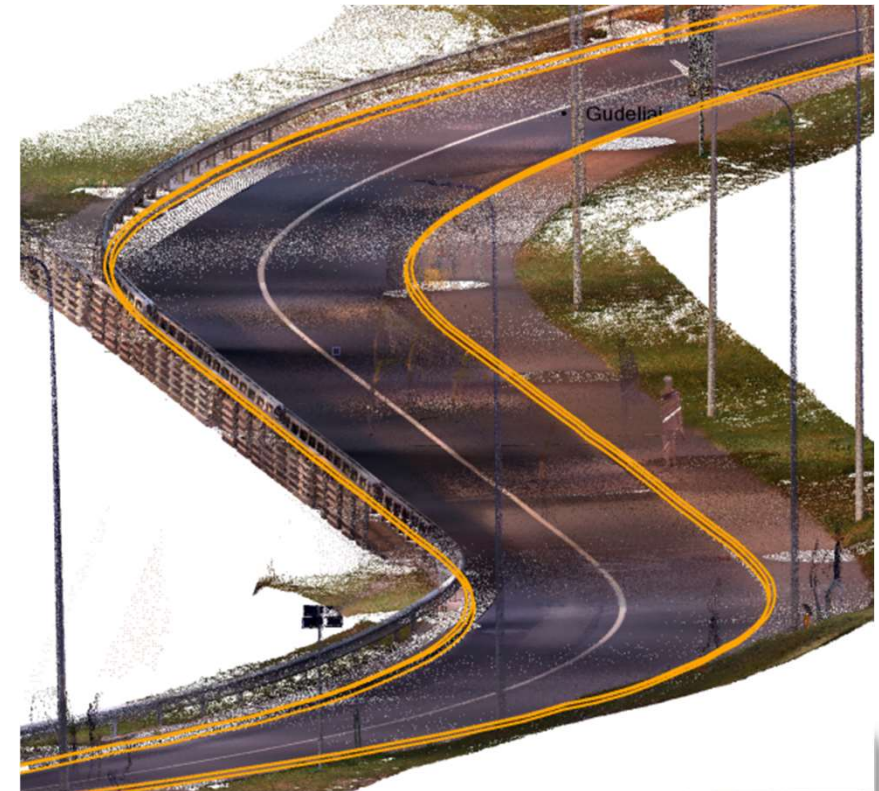
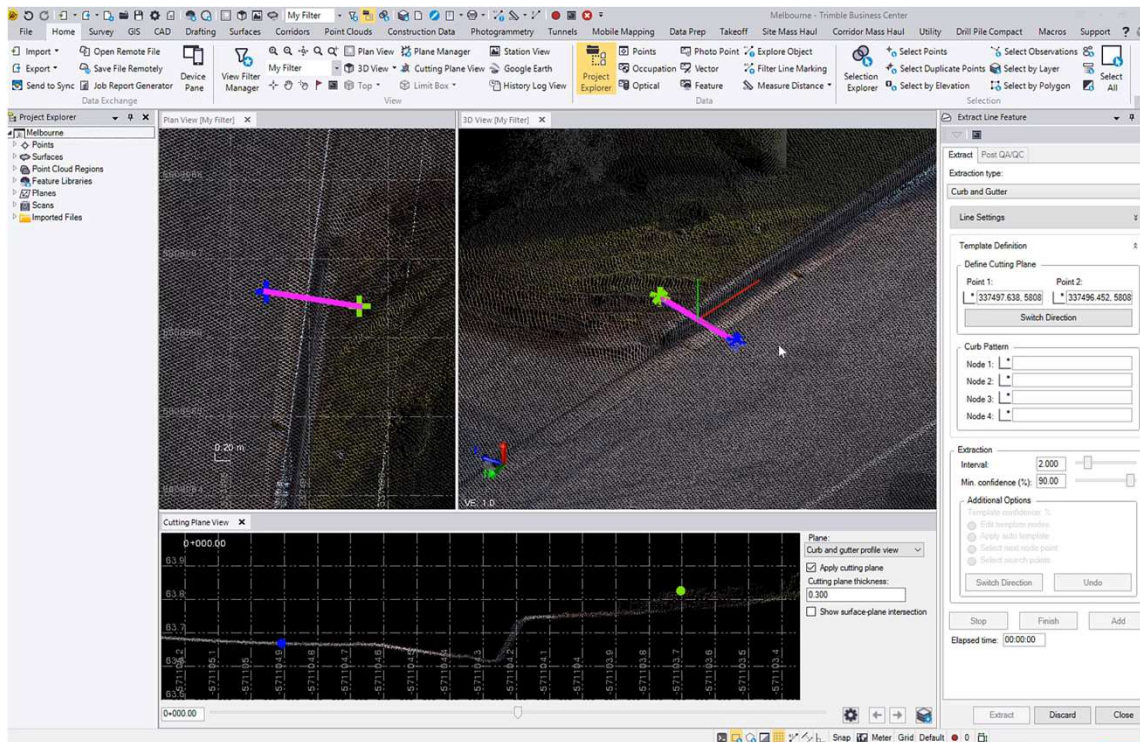

Pistepilven käsittely

- Luokittelu
- Analysointi
- Kohteiden ja pintojen poiminta
- Vertailut suunnitelmaan

Käyttökohteita – lähtötilanteen taltiointi

- Reunakivet, taiteviivat – profiilin avulla

Käyttökohteita – lähtötilanteen taltiointi

Create Point

General

Point ID:
43

Layer:
Points

Feature code:
-

Measure Codes mode

Measure Codes

Feature/control code group
Water Utilities

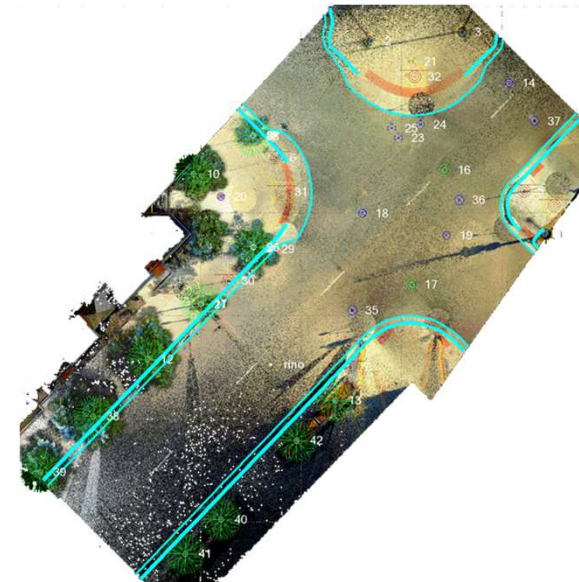
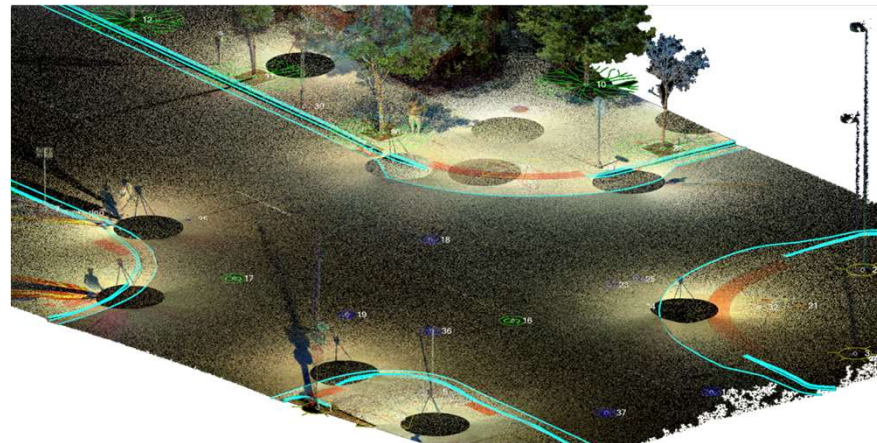
FH	7	HH	8	WM	9
WV	4	STMH	5	SMH	6
	1		2		3

Multi code mode

Edit	-	+
------	---	---

- Virtuaalinen kartoitus toimistolla nopeasti

- Lisätty toimintona Luo Piste komentoon
- Lisää koodi tai luo oma koodiryhmä
- Valitse lajikoodi yhdellä napilla - pikakoodaus
- Toimii yhdessä CAD komentoikkunan kanssa

Overhead line detection tool

Reference track: _____

Select a point by clicking on a scan point at the desired chainage

Chainage start (shift+left click): 25090.884 m

Chainage end (shift+right click): 25307.008 m

Point distance: 10.000 m

Add interval

50N_C (SIG_CLR)

50N (SIG_3LH)

50N (SIG_3LH)

SPP_100 (SIG)

Collision test

Clearance profile: Profil (22)

3D wagon: 18_2
Number of Wagons: 3
Number of Bogies: 4
Length: 34.181 m

Start chainage (shift + left click): 5175.692 m

End chainage (shift + right click): 5342.919 m

Use cloud cache

Start collision test

Chainage	Depth	#
5175.692 m	0.092 m	14
5176.692 m	0.157 m	52
5177.992 m	0.010 m	2
5179.618 m	0.390 m	5677
5185.128 m	0.872 m	86683
5199.172 m	0.001 m	1
5200.355 m	0.003 m	1
5202.309 m	0.569 m	1435
5202.969 m	0.213 m	63
5203.601 m	0.007 m	1
5204.294 m	0.016 m	1
5207.173 m	0.002 m	1
5208.188 m	0.005 m	1
5208.796 m	0.007 m	1
5212.134 m	0.677 m	22600
5215.025 m	0.020 m	1
5215.922 m	0.003 m	1

Track details

5193.998 m

5175.692m

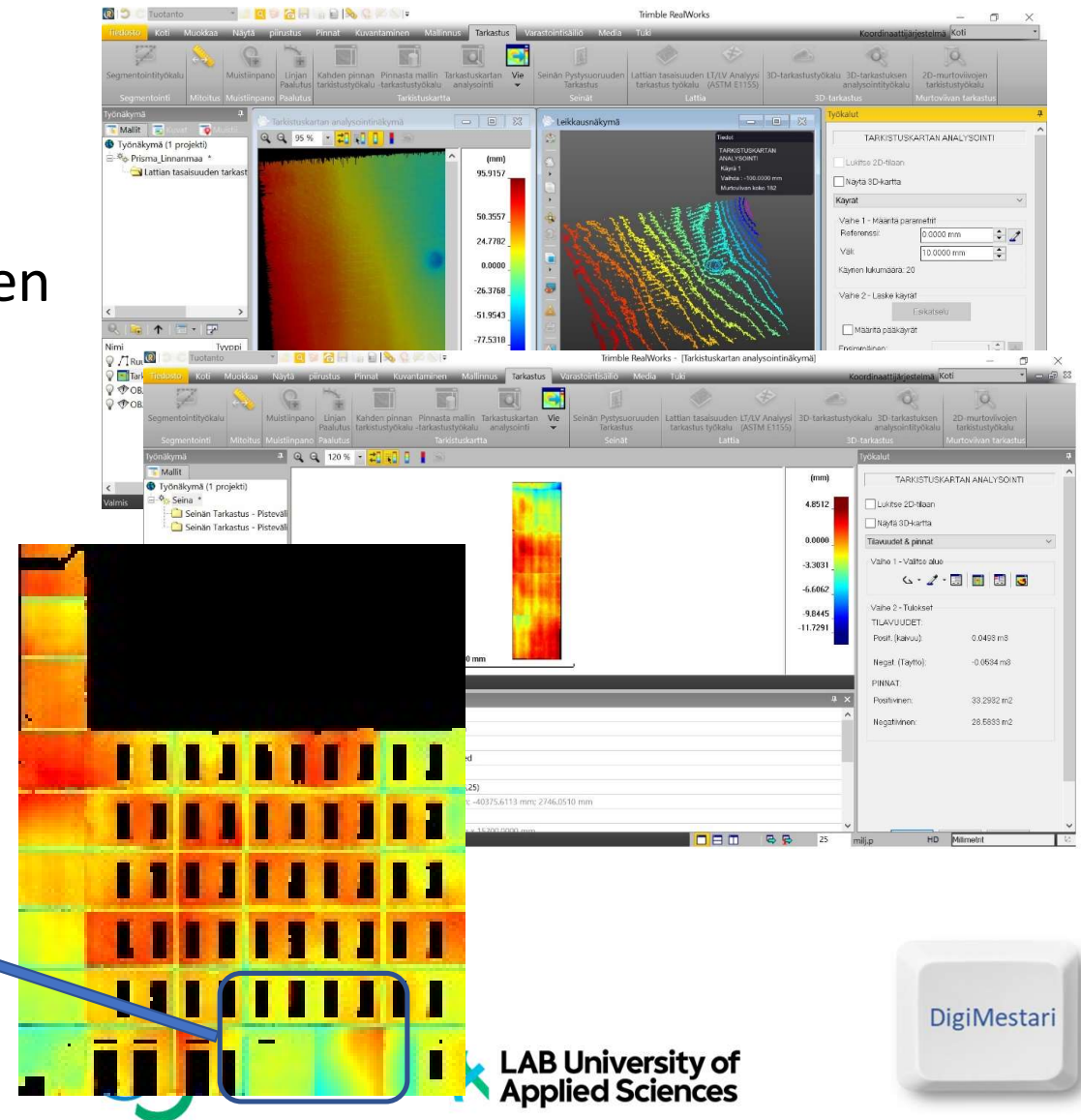
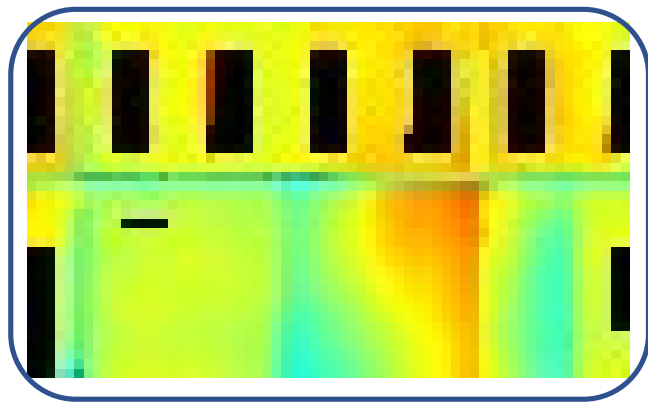
5342.919m

25-100KM	M_POST	24717.4	126.361 m	-281.052
SPP_100	SIG_BOX	24577.5	70.593 m	-152.607
50N_C	SIG_CLR	168.727	75.120 m	-151.109

Pintojen vertailu

- Pinnan tasaisuuden tarkastaminen
- Määrälaskenta
- Rakenteen pystysuoruuden ja muodon tarkastaminen

Production

File Home Edit View Drawing Surfaces Imaging Model Inspection Storage Tank Media Support

Coordinate System Home

Segmentation Measure Annotate Annotation Stationing Twin Surface Inspection Surface to Model Inspection Inspection Map Analyzer Export

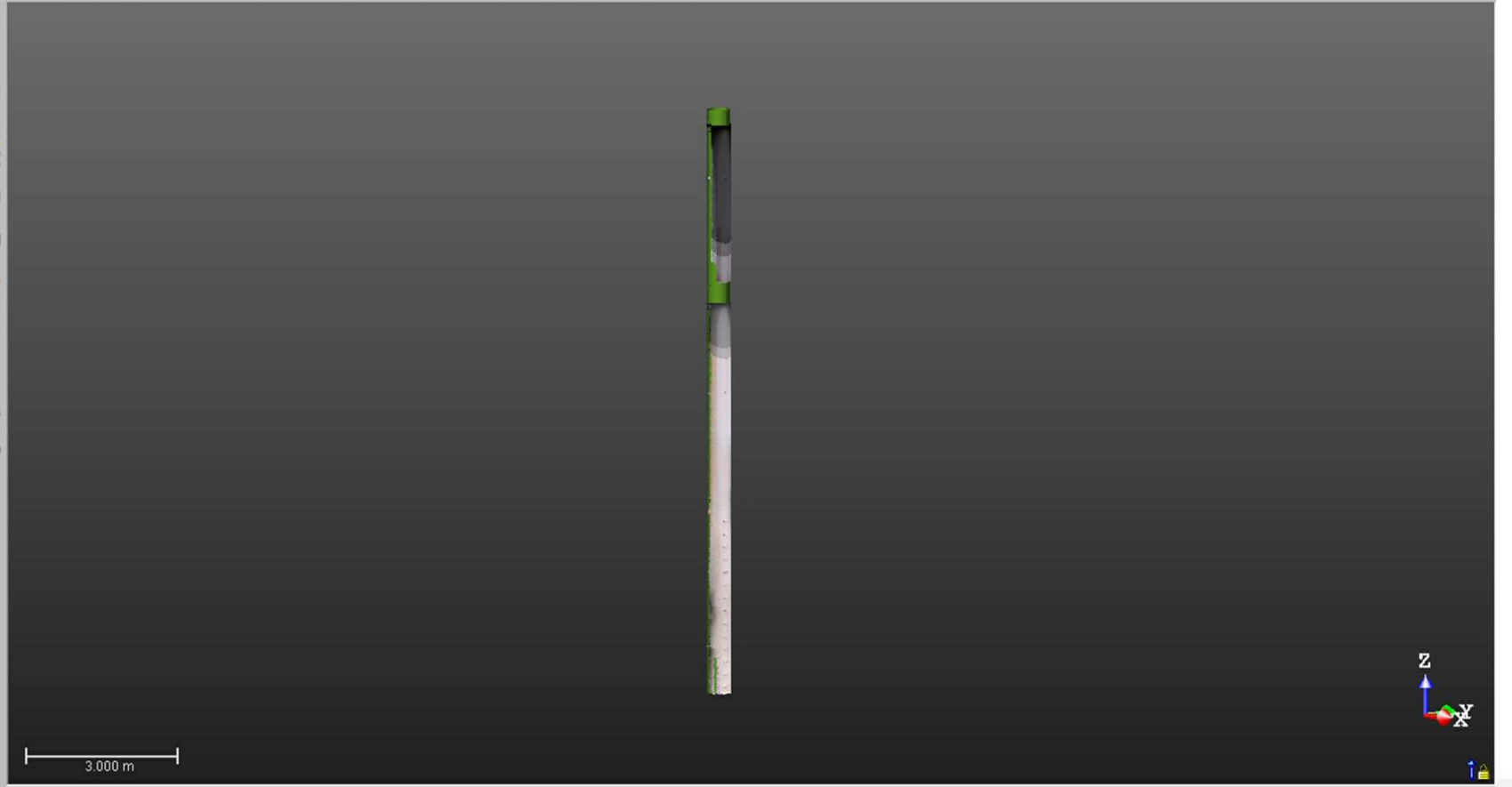
Floor Inspection FF/FL Analysis (ASTM E1155) Floor 3D Inspection 3D Inspection Analyzer 2D-Polyline Inspection Polyline Inspection

WorkSpace

Models Images

- WorkSpace (1 project)
  - Skannaus 20191211_a
    - Suunnitelma IFC

Name	Type	Num
Project Cloud	Project Cloud	16
Suunnitelma IFC	Group	
Pilari1	Cloud	479
Pilari1 IFC	Mesh	
Pilari2	Cloud	327
Pilari2 IFC	Mesh	

Properties

No Selection

Limit Boxes

Name	Comment	Comment Editor

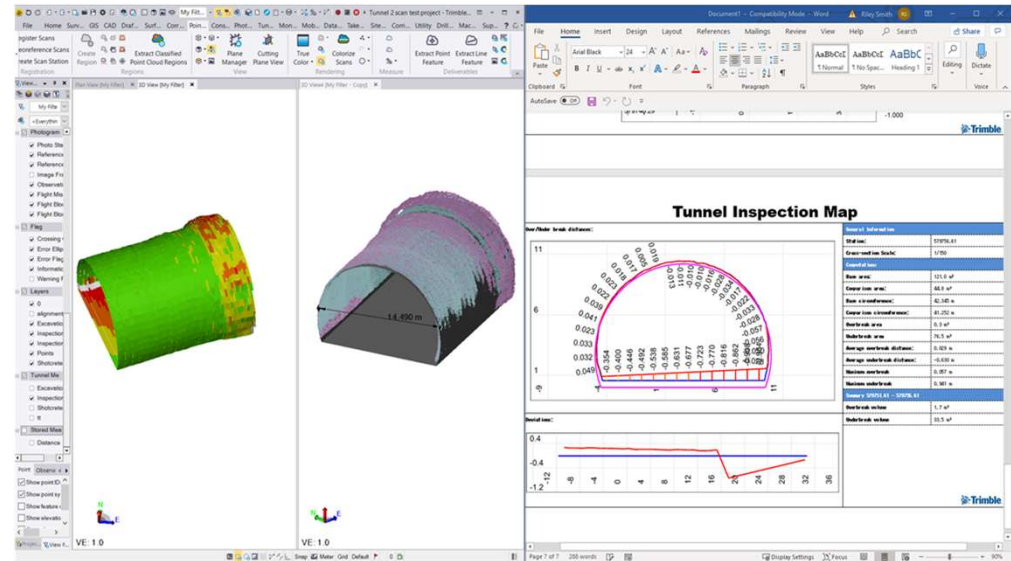
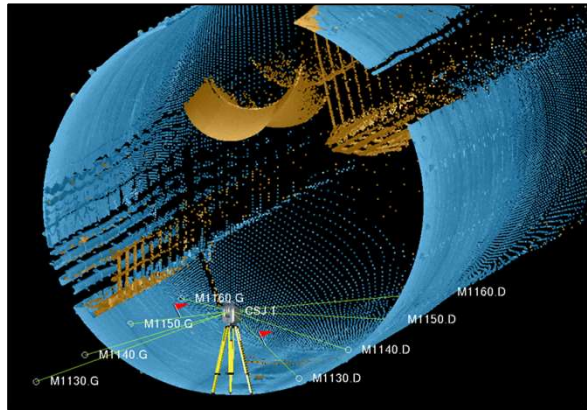
Classification Layers Limit Boxes

Meters

Tarkkeiden tuottaminen

- Väylän rakenteet
- Taitorakenteet
- Tunnelit

Sisältö

- Paikannusjärjestelmät
  - Takymetri
  - GNSS
  - IS käyttö
  - IMU ja muut teknologiat
- Työmaamittauksen digitaalisuus
  - Mittalaitteiden käyttö työmaalla
  - Suunnitelman käyttö
- Drone tiedonkeruussa
  - Käyttöesimerkkejä
- Laserkeilaus ja pistepilvet
  - Staattinen ja liikkuva
  - Pistepilven käsittely